

HRVATSKI SABOR

KLASA: 021-03/24-08/6

URBROJ:65-24-2

Zagreb, 19. srpnja 2024.

Hs**NP*021-03/24-08/6*65-24-2**Hs

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 146. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu dostavljam *Interpelaciju o postupanju Vlade Republike Hrvatske u sektoru energetike i proizvodnje mineralnih gnojiva, a posebno u pogledu lošeg stanja elektroenergetske infrastrukture*, koju je predsjedniku Hrvatskoga sabora u skladu s odredbama članka 145. Poslovnika Hrvatskoga sabora podnijelo 16 zastupnika u Hrvatskom saboru, aktom od 5. srpnja 2024. godine.

U radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela sudjelovat će svi podnositelji Interpelacije te zastupnice Mirela Ahmetović i Urša Raukar Gamulin.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

HRVATSKI SABOR
KLUB ZASTUPNIKA MOŽEMO!

Zagreb, 5. srpnja 2024.

Hs**NP*021-03/24-08/6*6533-21-24-1**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, TETINJSKA Marka 6

Primijeno: 05-07-2024		
Klasifikacijska oznaka	Org. jed.	
021-03/24-08/6	65	
Uredbeni broj	Pril.	Pril.
6533-21-24-1	2	-

PREDSJEDNIKU HRVATSKOG SABORA

PREDMET: Interpelacija o postupanju Vlade Republike Hrvatske u sektoru energetike i proizvodnje mineralnih gnojiva, a posebno u pogledu lošeg stanja elektroenergetske infrastrukture.

Poštovani,

dostavljamo Vam Interpelaciju o postupanju Vlade Republike Hrvatske u sektoru energetike i proizvodnje mineralnih gnojiva, a posebno u pogledu lošeg stanja elektroenergetske infrastrukture, koju temeljem članka 86., stavka 2. Ustava Republike Hrvatske i članka 145. Poslovnika Hrvatskog sabora podnosi 16 zastupnika i zastupnica Hrvatskog sabora.

Tražimo da interpelaciju uvrstite na Dnevni red sjednice Hrvatskog sabora.

U radu Hrvatskog sabora i njegovih tijela u svojstvu predlagatelja sudjelovat će svi potpisnici Interpelacije te još ispred Kluba SDP-a Mirela Ahmetović i ispred Kluba Možemo! Urša Raukar - Gamulin.

U ime predlagatelja

Sandra Benčić

Predsjednica Kluba zastupnika Možemo!

Temeljem članka 86. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“ br. 85/10 – pročišćeni tekst i 5/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, u daljnjem tekstu Ustav), a u vezi s člankom 145. Poslovnika hrvatskog sabora („Narodne novine“ br. 81/13, 113/16, 69/17, 29/18 i 53/20 – pročišćeni tekst, u daljnjem tekstu Poslovník) 16 zastupnika u Hrvatskom saboru podnosi ovu

INTERPELACIJU

o postupanju Vlade Republike Hrvatske u sektoru energetike i proizvodnje mineralnih gnojiva, a posebno u pogledu lošeg stanja elektroenergetske infrastrukture što je jedna od prepreka za veći udio proizvodnje električne energije iz energije vjetra i sunca, neadekvatnog zakonodavnog okvira za razvoj građanske energetike, (ne)korištenja infrastrukture LNG-a Omišalj za potrebe domaćih tvrtki i potrebe opskrbe domaćeg tržišta plina, neprovođenja obećanja predsjednika Vlade o promjeni modela upravljanja u INA-i, gubitka kontrolnog paketa u Petrokemiji Kutina, te ne-izlaska Republike Hrvatske iz Ugovora o energetskej povelji.

O b r a z l o ž e n j e

1. Pravni temelj interpelacije

Člankom 86. stavkom 2. Ustava propisano je da najmanje jedna desetina zastupnika Hrvatskog sabora može podnijeti interpelaciju o radu Vlade Republike Hrvatske ili pojedinog njezinog člana, dok je člankom 145. stavkom 1. Poslovnika propisano da se interpelacijom na sjednici Sabora otvara rasprava o radu Vlade u cjelini ili o pojedinim odlukama Vlade ili ministarstva ako one odstupaju od općeg stajališta Vlade ili ministarstva o provođenju zakona ili utvrđene politike. Stavkom 3. istog članka propisano je da se interpelacija podnosi u pisanom obliku, u njoj mora biti jasno postavljeno i obrazloženo pitanje koje treba razmatrati te zaključci koje se predlaže donijeti.

Imajući u vidu citirane odredbe, dolje potpisani zastupnici u Hrvatskom saboru smatraju potrebnim otvoriti raspravu o radu Vlade Republike Hrvatske radi postupanja Vlade Republike Hrvatske vezanog uz strateške interese RH u sektoru energetike i proizvodni mineralnih gnojiva, a koji su ključni za postizanje ciljeva Vlade: veće energetske samodostatnosti, većeg udjela OIE među izvorima energije, te osiguranju uvjeta za veću prehrambenu samodostatnost i razvoj poljoprivredne proizvodnje.

2. Obrazloženje predmeta interpelacije

2.1.) Neadekvatno upravljanje energetskej sektorom u posljednjih 15 godina dovelo je do gubitka strateških resursa i infrastrukture, na štetu Republike Hrvatske, a često na korist drugih država ili poslovnih subjekata iz drugih zemalja. Tako je prepuštanje upravljačkih prava u

INA-i MOL-u koje je u suprotnosti s domaćim zakonodavstvom, a do kojeg je došlo počinjenjem kaznenog djela bivšeg premijera Ive Sanadera, posljedično dovelo do slabljenja položaja INA-e, a jačanja utjecaja MOL-a. Obećanje premijera Plenkovića 2016. godine da će otkupiti dionice INA-e kako bi osigurao promjenu modela upravljanja nikada nije realizirano. Umjesto toga došlo je sklapanja Memoranduma kojim se gasi prerada sirove nafte u Hrvatskoj i prepušta Mađarskoj, što je dovelo do gašenja Rafinerije Sisak. Na saslušanju bivših članova uprave INA-e koji su predstavljali interese hrvatskog vlasnika izneseno je da je za gašenje Rafinerije Sisak morao znati i predsjednik Vlade, te da se takva odluka bez njegovog dopuštenja nije mogla donijeti. Nakon takve štetne odluke, 2021. godine, Vlada u NPOO stavlja projekt biorafinerije u Sisku na mjestu nekadašnje Rafinerije i obećaje 500 direktnih i 500 indirektnih radnih mjesta koja će se otvoriti nakon realizacije investicije ukupne vrijednosti tadašnjih 2,4 milijarde kuna. Od navedene realizacije tog projekta još uvijek nema ništa. Uz sve navedeno, 2022. godine otkrivena je afera oštećenja INA-e za više od milijardu kuna, usljed postupanja gospodina Škugora. Škugor je iskoristio povlaštenu ugovorenu cijenu po kojoj je INA plin prodavala PIS-u (komunalnom poduzeću) da bi taj isti plin PIS prodavao po istoj niskoj cijeni Škugorovoj kompaniji, koja je potom plin dalje preprodavala po tržišnoj cijeni. Sve se to zbivalo usred plinske krize kada su cijene plina bile deseterostruko veće, što je rezultiralo u Škugorovoj zaradi više stotina milijuna kuna. O ishodu istrage niti fazi kaznenog postupka nema javnih informacija. Po izbijanju te afere, tadašnji i sadašnji predsjednik Vlade najavio je promjenu modela upravljanja INA-om, pretpostavljamo u smjeru koji bi ponovno omogućio kontrolu članovima uprave nad poslovanjem poduzeća. Do promjene modela upravljanja nije došlo, kao što nema niti postupaka utvrđivanja odgovornosti drugih osoba u upravljačkim strukturama INA-e zbog navedenog oštećenja većeg od milijardu kuna.

2.2.) 21. lipnja ove godine došlo je do jednog od najvećih kvarova na elektroenergetskoj mreži na ovim područjima u posljednjem desetljeću. Zbog kvara čiji uzrok još nije utvrđen nestalo je struje u čitavoj Dalmaciji, dijelovima Like i Slavonije, te u susjednim zemljama: Crnoj Gori, Albaniji te Bosni i Hercegovini. Ovaj incident ukazuje na nedovoljnu otpornost elektroenergetske infrastrukture u Hrvatskoj, što u osnovi priznaje i sam HEP ODS u svojim strateškim dokumentima, gdje na području Dalmacije nisu u stanju primati veće količine energije iz obnovljivih izvora, zbog čega je danas Hrvatska na dnu ljestvice Europske unije po korištenju solarne energije. HEP ODS je u strateškom dokumentu iz 2021. najavio ulaganja u mrežu koja će se financirati iz NPOO, a tri godine kasnije hrvatska javnost nema nikakvih informacija o tome u kojoj je fazi taj projekt, dok rok za korištenje tih sredstava ističe 2026. Nužnost dodatnih ulaganja u prijenosne sustave ističe i HOPS, no rokovi i dinamika kojom se investicije odvijaju ne daje osnove za ostvarenje ciljeva zelene tranzicije i brze solarizacije zemlje u ovom desetljeću.

2.3.) Hrvatska je na dnu ljestvice EU po korištenju solarne energije, što je s obzirom na potencijale porazna činjenica. Neki od uzroku uključuju gore navedeno stanje elektroenergetske mreže koje trenutno nije u mogućnosti primati energiju iz nestabilnih izvora, ali i neadekvatan zakonodavni okvir za razvoj građanske energetike, posebice energetske

građanskih zadruga. Uz to, HEP zbog pretrpljenih gubitaka tokom energetske krize, nije trenutno u stanju poduzeti masovnija ulaganja u solarizaciju Hrvatske, a što bi bio najbrži i najadekvatniji model za brzu solarizaciju.

2.4.) Iako je Vlada više puta isticala važnost LNG infrastrukture za sigurnost opskrbe Hrvatske plinom, činjenice o zakupu kapaciteta LNG-a govore drugačije. Tako najveći zakupnik nije primjerice HEP (ujedno i zajamčeni opskrbljivač za domaće tržište) već je to mađarski MET koji je zakupio trećinu kapaciteta LNG-a. O načinu upravljanja kapacitetima LNG-a u kontekstu domaće opskrbe Hrvatski sabor nema gotovo nikakve informacije, a Vlada oko toga nije izložila svoju strategiju, posebice imajući na umu potrebe zakupa od 2027 nadalje.

2.5.) 29. veljače 2024. godine održana je sjednica Vlade Republike Hrvatske na čijem je zatvorenom dijelu raspravljena točka "Prijedlog odluke o davanju suglasnosti Centra za restrukturiranje i prodaju za sudjelovanje u dokapitalizaciji društva Petrokemija d.d., tvornica gnojiva". Sukladno toj odluci, čiji sadržaj nije poznat javnosti, dana je uputa Centru za restrukturiranje i prodaju u pogledu iznosa za dokapitalizaciju Petrokemije. Slijedom te odluke, CERP je sudjelovao u procesu dokapitalizacije Petrokemije u kojem je Hrvatska ostala bez kontrolnog paketa dionice Petrokemije. S obzirom da se radi o tvrtki koja ima strateški značaj za Republiku Hrvatsku, naročito poljoprivredu jer se radi o jedinom proizvođaču mineralnih gnojiva Hrvatskoj, pitanje na koje javnost do danas nije dobila odgovor jest kakva je bila uputa Vlade o dokapitalizaciji Petrokemije. Isto tako, postavlja se pitanje tko će snositi odgovornost za gubitak kontrolnog paketa te kako će Republika Hrvatska vratiti kontrolni paket kutinske Petrokemije. Podsjećamo da su problemi koji ukazuju na neodgovorno upravljanje Petrokemijom od strane države već neko vrijeme prisutni, no za njih nema nikakvog objašnjenja niti preuzimanja odgovornosti. Tako je 2022. godine CERP prilikom izlistavanja Petrokemije sa Zagrebačke burze propustio zatražiti pravičnu naknadu koja im je u tom postupku pripadala, pretpostavlja se u iznosu od oko 333 milijuna kuna. Osim toga, sa današnjim danom nije proveden upis dionica Petrokemije Kutina.

2.6.) Republika Hrvatska do danas nije izašla iz Ugovora o energetskej povelji, makar je MOL upravo po Energetskej povelji pokrenuo četvrtu arbitražu protiv Hrvatske, nakon što su temeljem arbitraže već ranije od Hrvatske dobili odštetu od 184 milijuna USD. 27. lipnja ove godine postala je izvršna odluka o izlasku Europske unije iz Ugovora o energetskej povelji, a prethodno su to već učinile i druge zemlje članice: Španjolska, Slovenija, Njemačka, Luksemburg i Poljska. U lipnju ove godine MOL je ponovno pokrenuo arbitražni postupak protiv Republike Hrvatske upravo temeljem ISDS mehanizma (*eng. Investor-State Dispute Settlement*) koji mu omogućava Ugovor o energetskej povelji, a zbog navodne štete prouzročene vladinom Uredbom o otklanjanju poremećaja na tržištu električne energije. MOL je to učinio usprkos dvjema odlukama Europskog suda pravde u slučajevima *Achmea* i *Komstroy* u kojima je potvrdio da se ISDS sustavi, bilo da proizlaze iz bilateralnih ili multilateralnih trgovačkih sporazuma, ne mogu primjenjivati između država članica koje djeluju na jedinstvenom tržištu Unije. Više međunarodnih organizacija uključujući UNCITRAL prepoznao je *regulatory chill* efekt Povelje na države koji se posebno očituje kod donošenja potrebne regulacije za ostvarenje klimatskih ciljeva. Međuvladin panel o

klimatskim promjenama (*eng. Intergovernmental Panel on Climate Change*) eksplicitno navodi da Ugovor o energetskej povelji direktno onemogućuje provedbu klimatskih ciljeva i da ne može opstati ako se žele ostvariti klimatski ciljevi. Na primjenu Ugovora o energetskej povelji primjenjuje se i Bečka konvencija o međunarodnim ugovorima koja daje mogućnost primjene dva instituta koja Europska unija i Republika Hrvatska treba koristiti da bi se izborila protiv primjene klauzule o vremenskoj primjeni ugovora i 20 godina nakon što je zemlja izašla iz Ugovora (sunset clause):

- članak 62 Bečke konvencije: *Fundamental change of circumstances (o primjeni tog instituta i mogućnostima:*
<https://www.iisd.org/itn/en/2022/12/26/vclts-article-62-a-valid-basis-for-withdrawing-from-the-ect-raza-ali/>)
- članak 64 Bečke konvencije: *Emergence of the peremptory norm of general international law (ius cogens), mišljenje stručnjaka EK o tome:*
[https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU\(2023\)749395](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU(2023)749395)

Vlada Republike Hrvatske nije se izjasnila podržava li izlazak iz Ugovora ili namjerava ostati članica, te ako ostaje, koji su zahtjevi Republike Hrvatske u odnosu na predloženi tekst modernizacije ugovora, posebno dijelova koji se tiču primjene ISDS sustava, mehanizma fleksibilnosti u odnosu na fosilna goriva, te korištenja prava na regulaciju (right to regulate).

3. Pitanja koja se interpelacijom trebaju razmatrati

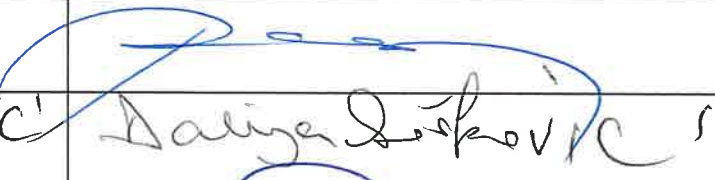

- 1.) Koji je plan Vlade Republike Hrvatske za promjenu modela upravljanja u INA-i?
- 2.) Koja ulaganja i u kojem periodu Vlada, HEP ODS i HOPS namjeravaju poduzeti na unapređenju elektroenergetske mreže?
- 3.) Namjerava li Vlada promijeniti regulaciju koja sada onemogućuje stvaranje efektivnih energetskej zajednica i jačanja građanske energetike i kakva je uloga HEP-a u tome?
- 4.) Na koji način i kolike kapacitete će HEP osigurati u LNG-u u narednom periodu?
- 5.) Koja je bila uputa Vlade Republike Hrvatske na sjednici održanoj 29. veljače 2024. oko dokapitalizacije društva Petrokemija d.d. tvornica gnojiva? Ukoliko je odluka bila da se zadrži kontrolni paket dionica Petrokemije, tko će odgovarati za gubitak kontrolnog paketa slijedom Vladine odluke o dokapitalizaciji te kako Vlada planira vratiti kontrolni paket Petrokemije?
- 6.) Namjerava li Vlada Republike Hrvatske izaći iz Ugovora o energetskej povelji i kada?

4. Zaključci

- 1) Hrvatski sabor obvezuje Vladu da u roku od tri mjeseca podnese plan promjene modela upravljanja u INA-i.
- 2) Hrvatski sabor obvezuje Vladu da u roku od 30 dana podnese plan investicija u elektroenergetsku mrežu Hrvatske do kraja 2028 godine.
- 3) Hrvatski sabor obvezuje Vladu da osigura investicijski kapacitet za HEP za investiranje u solarizaciju krovova kućanstava kroz primjenu ESCO modela otplate investicije, te

- da izmjeni regulativu na način da energetske zadruge mogu poslovati, osnivati se, dijeliti energiju ili je stavljati na tržište bez administrativnih i tehničkih zapreka
- 4) Hrvatski sabor obvezuje Vladu da HEP preuzme najveći udio u kapacitetima LNG-a za potrebe osiguranja domaćeg tržišta plina
 - 5) Hrvatski sabor obvezuje Vladu da utvrdi odgovornost u slučaju gubitka kontrolnog paketa dionica Petrokemije te podnese Saboru plan o tome kako će vratiti kontrolni paket.
 - 6) Hrvatski sabor obvezuje Vladu da do kraja godine podnese zahtjev za izlazak Republike Hrvatske iz Ugovora o energetskej povelji.

INTERPELACIJU o postupanju Vlade Republike Hrvatske u sektoru energetike i proizvodnje mineralnih gnojiva, a posebno u pogledu lošeg stanja elektroenergetske infrastrukture, podnose zastupnici:

Ime i prezime	Potpis
1. SANDRA BENČIĆ	
2. PEDA GRBIN	
3. Kristina J. Banich	
4. ŽELJKO JOVIČIĆ	
5. JASENKA AUGUSTAU - PENTEK	
6. ANITA CURIŠ KROK	
7. TOMISLAV GOLOBIĆ	
8. MATE VUKUŠIĆ	
9. DRAŽENKA POLOVIĆ	
10. IJELENA MILIĆ	
11. DAMIR BAKIĆ	
12. DUSICA RADOJEVIĆ	
13. DALIJA OREŠKOVIĆ	
14. IVANA KEKIN	
15. ANKA HRAK - TAMTAS	
16. Rada Božić	
17.	